

MemoriiJurnale

W.N.P. BARBELLION este pseudonimul lui Bruce Frederick Cummings (1889–1919), un tânăr englez pasionat de științele naturale, care, la 26 de ani, după ce e respins la examenul medical pentru recrutare (era în vremea Primului Război Mondial), află că suferă de scleroză în plăci, boală neurologică degenerativă cu deznodământ fatal. Visul de a face o carieră științifică i se spulberă și tânărul se concentrează asupra jurnalului pe care-l ținea de la 13 ani: acesta devine singura lui armă împotriva destrucției fizice, martorul lucid al ultimilor săi ani. Își pregătește jurnalul pentru publicare, încheindu-l în octombrie 1917 și anunțând că a murit la sfârșitul lui decembrie 1917. Cartea apare sub titlul *The Journal of a Disappointed Man* în martie 1919, când el este încă în viață. Are parte, așadar, de aproape doi ani de „existență postumă” – supremă sfidare adusă morții – și de mai multe luni (moare în octombrie 1919) de glorie literară antumă, unii recenzenți atribuind jurnalul lui H.G. Wells, autorul Introducerii la ediția Chatto & Windus din 1919. Postum, îi mai apar două titluri: *Enjoying Life and Other Literary Remains* (Chatto & Windus, noiembrie 1919), volum de eseuri, și *A Last Diary* (Chatto & Windus, 1920), cu însemnări din perioada 21 martie 1918–3 iunie 1919.

Jurnalul unui om dezamăgit a avut numeroase ediții în engleză și a fost tradus în suedeză, franceză, italiană, olandeză și spaniolă. Are și reeditări de dată recentă, căci destinul lui Barbellion continuă să fascineze și astăzi.

W.N.P. BARBELLION

Jurnalul unui om dezamăgit

Traducere din engleză și note de
ANCA BĂRBULESCU

Prefață de
MIRCEA VASILESCU

HUMANITAS

BUCUREȘTI

15 iunie

Măsurarea păduchilor

Mi-am petrecut ziua măsurând picioare și antene de păduchi cu precizie de două zecimale!

Cât de fantastic trebuie să pară pentru o minte neavizată. Chiar sper să fie fantastic. Nu mă deranjează să fiu considerat bizar. Pare aproape firesc ca un diletant incurabil ca mine să-și câștige pâinea măsurând picioare de păduchi. Îmi place să cred că un stil de viață atât de ciudat se potrivește cu frivolitatea mea incurabilă.

Sunt ca o coșofană care țopăie printr-un bazar turcesc, inutilă, curioasă, fascinată de o mulțime de lucruri uimitoare: de exemplu, o carte despre cvadratura cercului, pasajul cu *gubbertushed fustilugs* din *Anatomia melancoliei* a lui Burton⁶, nume ca domnul Portwine sau domnul Hogsflesh⁷, aleea Pensetei sau Strada Heringul Murat, sau minunatele și arogantele sonete ale lui Henry Constable⁸ sau Petticoat Lane⁹ într-o duminică dimineață. Lucrurile colosale, ca Arta, Știința ș.a., mă înspăimântă. Mi-e teamă că ar trezi în mine o sete care m-ar împinge să doresc să sec marea. Mintea mi-e o harababură. Lumea îmi distrage prea mult atenția. Nu mă pot concentra multă vreme. Londra mă uluiește. Uneori e o fantasmagorie, un vis de opioman, ca în paginile lui De Quincey.

17 iunie

Mă amuză cartea prof. G. Saintsbury despre literatura elizabetană¹⁰. Nu încapе îndoială că *George* e un om foarte rafinat și cultivat. Mai mult ca sigur că domnu' nu înfige scobitoarea-n scoici și nu-și roade unghiile – și să auzi numai cum vorbește despre cei care nu-l pot citi pe Homer în original sau care n-au fost la Oxford – mai ales la Merton¹¹. În plus, spune *non so che* în loc de *je ne sais quoi*¹².

26 iunie

...Am pus volumul pe polița căminului ca pe o sticlură cu doctorie adusă de la dispensar și am început să argumentez și să explic de parcă ea ar fi fost bolnavul și eu doctorul... A părut puțin iritată de elanul meu de a face prozești și s-a prefăcut foarte ocupată – sau, în orice caz, deloc interesată de doctoria mea. Am citit cartea ieri-noapte de la cap la coadă și dădeam pe dinafară de entuziasm.

— Mă tem că am venit într-un moment nepotrivit, am spus eu cu un zâmbet sardonice și am atins în treacăt clapele pianului... E vremea să plec. Te rog s-o citești (ceea ce suna ca „de trei ori pe zi, după mese”) și să-mi spui ce părere ai. (Cu umor.) Firește, nu renunța pentru ea la ce citești acum, ar fi absurd și inutil. ...Am continuat pe același ton – dispus să fiu foarte glumeț.

Într-un sfârșit, mi-a răspuns calm și teribil, cu o voce gânditoare:

— Mi se pare că ești foarte nepoliticos: cânti la pian după ce te-am rugat să te oprești și te plimbi ca în casa ta.

Mi-am păstrat aparent calmul, dar pe dinăuntru eram foarte surprins și tremuram. După o pauză, am spus:

— Foarte bine, dacă așa crezi... La revedere.

Nici un răspuns; și eram prea mândru să-i cer scuze.

— La revedere, am repetat.

A continuat să-și citească romanul în tăcere, în timp ce eu mă apropiam de ușă – foarte tulburat.

— *Au revoir.*

Nici un răspuns.

— Oh, am spus eu și am ieșit din încăpere părăsind-o pe doamna mea pentru totdeauna și fără păreri de rău.

Pe coridor m-am întâlnit cu domnișoara —.

— Cum, a spus ea, plecați deja?

— Rămas-bun, am spus eu cu o voce de înmormântare. Și am adăugat: Un rămas-bun foarte tragic, ceea ce a uimit-o.

29 iunie

La Albert Hall

Am mers cu R. la Albert Hall la concertul în memoria lui Empress of Ireland¹³, la care participă mai multe orchestre. Am ascultat *La Symphonie pathétique*¹⁴, Marșul funebru al lui Chopin, *Trauermarsch* din *Götterdämmerung*¹⁵, *Cavalcada walkiriilor*¹⁶ și o melodie solemnă de Bach.

Consider după-amiaza aceasta un moment de vârf al existenței mele. Două ore încheiate, am stat ca un vultur pe o stâncă, privind în infinit – o senzație extraordinară pentru o vrabie londoneză...

Cred că, dacă ar fi posibil să-i adunăm în fiecare zi pe toți bolnavii și suferinzii în Albert Hall și să punem orchestra să cânte fără întreruperi, expunerea constantă a membrilor bolnave la vibrații ale aerului atât de cerești le-ar readuce până la urmă sănătatea pierdută. Cu siguranță, chiar și o singură expunere la – să zicem – Simfonia a cincea a lui Beethoven trebuie să ducă la o restabilire permanentă a ființei în trup și suflet. Nimeni nu poate rămâne neschimbat după ce a trecut prin el o simfonie de Beethoven. Dacă sufletul omenesc s-ar putea *develo-
lopa* ca un negativ, cred că efectul s-ar vedea... Iată ce aș vrea să se facă – serios: să se împartă sala în mai multe compartimente în care, nevăzut și în perfectă intimitate, omul să poată executa cu corpul și membrele diversele mișcări pe care i le induce muzica. Ar fi o atât de încântătoare plăcere: e o tortură să stai înfipt într-un scaun fără să poți măcar să bați din picior ori să fluturi o mână.

Concertul mi-a restabilit sănătatea morală. Am plecat îndrăgostit de cei pe care înainte îi uram și plin de compasiune pentru cei pe care îndeobște îi disprețuiesc. Mă înconjură o senzație

de bine fără margini, o bonomie delicioasă, ca o lumină incandescentă. La sfârșit, când ne-am ridicat să cântăm imnul național, am simțit cu toții un spirit autentic de camaraderie. Cugetam în tăcere la soarta noastră comună, cum se întâmplă la moartea unui rege, iar când a venit vremea să ne despărțim nu voiam să mergem fiecare pe drumul lui, căci eram camarazi și trecuserăm împreună printr-o experiență măreață. Eu unul aș fi vrut să le strâng mâinile tuturor – călători fericiți ajunși acum, vai!, la capătul drumului și care poate n-au să se mai întâlnească niciodată – niciodată.

*

R. și cu mine ne-am plimbat prin Grădina Kensington ca doi zei tineri!

— Îmi place până și monstruoșitatea de colo, am spus eu, arătând spre monumentul în memoria prințului Albert.

Ne arătam unul altuia fetele frumoase, ne uitam la copiii care se jucau de-a prinselea prin iarbă. Râdeam cu poftă amintindu-ne de colegii noștri antipatici... deși am spus (ca și înainte!) că îi iubeam pe toți – Domnul să-i binecuvânteze – chiar și pe ——. R. a zis că e pur și simplu o insolență din partea lor să nu se folosească de șansa de a veni la concert.

Mai târziu, un moșulică de la țară ne-a oprit să ne întrebe drumul spre Rotten Row – l-am copleșit cu indicații și detalii descriptive vesele. Îmi venea să merg cu el și să-i arăt ce loc minunat e lumea.

După ce m-am despărțit de R. cu mult regret – era cumplit să fiu lăsat singur cu atâta optimism –, m-am plimbat până la Lacul rotund și m-am trezit că ocoleam umbrele copacilor – ca să fiu în bătaia soarelui clipă de clipă. Pufneam pe dinăuntru când îi vedeam pe trecătorii timorați, palizi, anemici care se ascundeau în umbra ulmilor. La lac am văzut un bulldog care

mușca apa cu sete și o lăsa să i se scurgă pe la amândouă colțurile gurii, într-o risipă generoasă. L-am privit cu lăcomie (era foarte cald), simțindu-mă la fel de încântat de el și de „mușcăturile“ lui lichide ca de tot ce vedeam, mai puțin de o fată și un bărbat care stăteau întinși pe iarbă și se sărutau sub o umbrelă de soare. Am zâmbit; ea m-a văzut, mi-a răspuns cu un zâmbet și s-a întors la săruturi.

30 iunie

Dinozauri

Unele cărți sunt dinozauri – *Istoria lumii* de Sir Walter Raleigh¹⁷, *Declinul și prăbușirea Imperiului Roman* de Gibbon¹⁸. Și unii oameni sunt dinozauri – Balzac pe când își încheia *Comedia umană*, Napoleon, Roosevelt. Îmi plac toți. Îmi plac trenurile rapide și camioanele. Îmi place să văd o grindă de fier cum se leagă în aer sau cuburi mari de gheață prinse în clești de fier. Întotdeauna mă opresc să privesc astfel de lucruri. Îmi place tot ce e iute și imens: Londra, fulgerele, Popocatepetl. Îmi place mirosul de catran, de cărbune, de pește prăjit sau o orchestră de alămuri care cântă o rapsodie de Liszt. Și de ce trebuie să declame menadele acelea nesăbuite drepturile femeilor doar pentru că au ars o biserică¹⁹? Toate focurile de tabără sunt plăcute. Mă plictisesc civilizația și jobenele. Chiar și viața mea e ca viața unui iepure de casă. Măcar dacă aş avea o coadă lungă, s-o zbicesc cu furie felină! Aș vrea să mă întorc la natură – aproape că m-aș putea întoarce la Haos. În unele momente mă simt atât de îndârjit, că aş doborî întreg universul dacă aş putea.*

(1917: Cred că după trei ani de Armageddon mă simt perfect pregătit să mă întorc la jobene și civilizație.)

* „Aș putea să mănânc toți elefanții din Hindustan și să-mi curăț dinții cu vârful catedralei din Strassburg.“²⁰

8 iulie

Apus în Grădina Kensington

Instinctul venerației se ivește ciclic – dimineața și seara. E firesc, pentru că de două ori pe zi, la răsărit și la apus – oricât de zdrobiți de muncă am fi, oricât de hipnotizați de rutina zilnică –, simțim impulsul natural (dacă suntem treji) să privim soarele la orizont și să stăm o clipă cu buzele pecetluite. În timpul zilei sau al nopții, suntem prea ocupați ori adormiți – dar răsăritul e marea oră a plecării, iar apusul e sosirea finală. Toate îmbracă o aparență misterioasă – în seara asta, vârfurile ulmilor păreau supranatural de înalte și, cum se înălțau spre cer, erau în comuniune secretă cu norii; norii păreau să aștepte o ceremonie, tapiserul pregătise covorul, a venit un moment de suspans când norii s-au întins unul spre altul ca niște curteni prinși în conversații șoptite; a venit un zvon că se apropie; apoi, încetul cu încetul, a sosit vestea că soarele e gata să plece.

14 iulie

Am terminat eseul. Dar am rămas fără idei – evident. În seara asta m-am luptat cu altul și am pierdut două ore cu capătul stiloului în gură. Și după un travaliu cumplit de dureros n-am dat naștere decât la două stârpituri ridicole, o metaforă artificială și un solecism gramatical. Mi se întâmplă uneori să stau cu foaia de hârtie în față și cu stiloul în mână, incapabil să aștern un singur cuvânt.

19 iulie

Am fost cu R. la țară, la plimbare, și ne-am oprit să luăm ceaiul acasă la unchiul lui, la ——. Am jucat golf de grădină²¹ și am făcut cunoștință cu domnișoara —, o femeie înaltă, statuară, cu păr de aur, grațioasă ca o antilopă și foarte frumoasă; piciorușele adorabile cu pantofi albi își șteau botul (cum a spus R.) ca doi șoricei albi, unul după altul, în timp ce traversa peluza.

Pe drumul spre casă, i-am spus teatral lui R.:

— Într-o bună zi, un băiețel cu părul de aur își va odihni capul pe sânul ei, frumos la chip și la suflet, neștiutor de norocul lui sau de faptul că face parte dintr-o imagine superbă – de-aș fi eu tatăl care să facă din grupul acesta *un fait accompli*.

Cu meticuloasă acuratețe, R. o numește întotdeauna „acea fecioară elegantă“.

25 iulie

Ieri, în timp ce făcea schițe sub podul Hammersmith, R. a auzit un fluierat și, privind în sus, a văzut o creatură „nostimă“ aplecată peste parapetul podului și zâmbind ca domnița binecuvântată din ceruri²².

— Vino aici jos, i-a strigat el.

Ea a coborât și au vorbit despre tablouri în timp ce el picta. Mai târziu a mers cu ea până la Broadway, a așteptat până a urcat într-un omnibus și și-a luat rămas-bun, fără ca vreunul din ei să se fi prezentat măcar.

— Chiar dacă *era* o prostituată, am spus eu, păcat că n-ai fost mai curios. Ar fi trebuit s-o conduci până acasă, chiar dacă nu intrai în casă cu ea. Tinere, ai preferat să lași să-ți scape viața adevărată de pe Hammersmith Broadway²³ ca să te întorci mai repede la acuarelele tale prețioase.

— Se poate, a răspuns el enigmatic.

— În orice caz, dacă o reîntâlnești, am reluat eu, să nu i-o prezinți nemernicului de ——. E strigător la cer de chipeș și pentru asta îl detest. Cu toate celelalte calități ale lui n-am nimic – familia, banii, succesul –, dar nu-l pot ierta cu nici un chip pentru frumusețe și pentru căsătoria inevitabilă cu o femeie frumoasă, cu piele mătăsoasă.

R. (gânditor): Până acum înclinam să cred că invidia ca *passiune* nu există.

— Tu nu simți nici o invidie?

— Nu chiar, a răspuns el; și îl cred.

— Atunci ești un nemernic norocos. Tot ce pot spune e că am instinctele și patimile mele, dar nu sunt un pictor de acuarele spălăcite... Problema ta, m-am aprins eu, e că îți plac imaginile. Dacă ți-aș arăta o femeie în carne și oase, ai exclama admirativ: „Ce minune!“, apoi ai întinde mâna s-o atingi, nebănuind nimic, și ai țipa îngrozit: „O! e vie, îi aud inima cum bate.“ „Da, băiete, ți-aș răspunde eu sever, ridicând mâna cu dramatism, *iată* o inimă de femeie.“

R. a izbucnit în hohote de râs, apoi a spus:

— Depun armele în fața pasiunii tale pentru o viață intensă, pentru bărbați și femei în carne și oase... Eu unul știu că ieri-seară n-aș fi dat liniștea fotoliului în care citeam ultimul capitol din *Demonii* de Dostoievski nici pe bătălia de la Balaclava²⁴.

— E o problemă de temperament, presupun, am spus eu gânditor, cu o detașare rece. Vezi tu, eu sunt din școala cărnii crude. *Tu* preferi să ți se ofere viața gătită într-o carte. Preferi magazinul de delicatese, nu să seceri grâul cu mâna ta.

26 iulie

M.I.N. e un cuib de năpârci. Nu vor să-mi dea nici un echipament din câte am cerut. Dacă le ceri membrilor consiliului o mie de lire pentru propovăduirea Evangheliei în ținuturi îndepărtate, spun da. Dacă le ceri douăzeci de lire pentru un microscop nou, spun: „Nu; și o să-ți mai scurtăm din nas cu o pereche de foarfeci mari.“

27 iulie

Am exclamat de față cu o fată bătrână mărunțică, pedantă și plecticoasă, care lucra la mine în birou în dimineața asta:

— Mai degrabă aș face o disecție interesantă decât să merg la un banchet de-al primarului. Puțin îmi pasă mie de supa de țestoasă.

Ea n-a avut nimic de spus; a murmurat „Aha“ și a continuat să prindă insectele cu ace. Apoi, mai însuflețită și foarte protocolară, după ce și-a dres glasul și s-a îndreptat de spate, pregătindu-se să scape de remarcă, a avansat:

— There aș vrea să nu fi luat niște chreathuri așa de firave ca pleco (plecopterele²⁵). Îți este teamă și să te huiți la ele. Sărăcuța fată bătrână. Era rândul meu să spun „Aha“.

— Migăloasă treabă, am adăugat eu ambiguu. Apoi, cu premeditare, am început să fluier o melodie de-a lui Harry Lauder, am întrebat-o dacă l-a auzit vreodată pe Willie Solar cântând „M-ai făcut să te iubesc“, apoi, fără pauză și absent, am întrebat:

— Ce se-alese de tot aurul?²⁶

Ce s-a ales de Waring?²⁷

Ce voi mai cânta când s-au cântat toate?²⁸

La aceste interogații categorice nu s-a hazardat să răspundă, dar curând a spus pe tonul ei obișnuit:

— Am pus bine o odonată²⁹ aici, în sertar, și acum, că-mi trebuie, n-o mai găsesc.

— Așa e viața, am spus eu. Nici eu nu-mi găsesc odonatele!

1 august

Întreaga Europă se mobilizează.³⁰

2 august

Se va implica și Anglia?

12 august

Așteptăm cu toții rezultatul unei bătălii între două milioane de oameni. Tensiunea îmi produce un rău fizic.

21–24 august

La pat, cu febră. Acum nu mai merg în vizită la ei, dar mama ei a fost foarte amabilă și a trecut să mă vadă.

25 septembrie

[Acum locuiesc singur într-un apartament.]